

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	8296 правознавство
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	081 Право

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	8296
Назва ОП	правознавство
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Ковальчук Інна Валентинівна, Серединська Юлія Аркадіївна, Коломієць Наталія Володимирівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	20.04.2023 р. – 22.04.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_master_science-law_self-esteem.pdf
Програма візиту експертної групи	https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_master_science-law_visit-program.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти успішно реалізується в навчально-науковому інституті права Сумського державного університету. Відповідальною за реалізацію ОП є кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки, яка, як з'ясувала ЕГ є першою в рейтингу кафедр ННІ права СумДУ. Оптимізація ОП «Правознавство» відбувається постійно з врахуванням позицій та потреб стейкхолдерів (здобувачів, роботодавців), які включені в робочу проектну групу, Раду якості освіти та ін. СумДУ представлені схвальні відгуки (рецензії) на ОП «Правознавство» від стейкхолдерів з числа роботодавців та наукової спільноти. ОП відповідає нормативно-правовим актам ЗУ «Про вищу освіту», Стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти затвердженого наказом МОН України від 20.07.2022 року №643. Під час проведення акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти експертною групою перевірено та уточнено інформацію, надану Сумським державним університетом у Відомостях про самооцінювання ОП, проведено всі зустрічі відповідно до затвердженої Програми роботи експертної групи під час проведення акредитаційної експертизи з використанням технічних засобів відеозв'язку (дистанційно), проведено аналіз нормативних документів ЗВО. Експертною групою з'ясовано, що освітня програма має значну підтримку серед роботодавців. Навчальний процес реалізується академічним персоналом, який відповідає існуючим вимогам дотичності освітнім компонентам. ЕГ позитивно відмітила активну участь науково-педагогічних працівників в програмах підвищення кваліфікації, стажуваннях, міжнародних проєктах, науково-дослідній роботі із залученням до цих процесів здобувачів вищої освіти. Експертну групу приємно вразила постійна (навіть в умовах воєнного стану) матеріальна підтримка та стимулювання розвитку викладацької майстерності науково-педагогічних працівників Сумським державним університетом. В СумДУ функціонує дієва система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, де пріоритетною та першочерговою є думка, позиція здобувача вищої освіти. Логічним та правильним, на думку експертної групи, є підхід СумДУ до формування навичок soft skills, які є вкрай необхідними для формування майбутнього фахівця в галузі права. Тож, загальні враження про ОП є виключно позитивними. Під час проведення експертизи було помітно максимальну відкритість СумДУ, його керівництва та гаранта. ЕГ позитивно відзначила той факт, що керівництво СумДУ, гарант ОП, науково-педагогічні працівники налаштовані на постійне вдосконалення освітнього процесу в Сумському державному університеті. Члени експертної групи засвідчують, що ОП "Правознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти в цілому відповідає критеріям 1-9, а виявлені недоліки, на думку ЕГ, не є суттєвими.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Під час проведення акредитаційної експертизи сильною стороною ОП «Правознавство» експертна група відзначила, першочергово, той факт, що більшість рейтингів відзначають СумДУ у групі лідерів ЗВО України. Так, у рейтингу The World University Rankings 2022 СумДУ визначено на першій національній позиції. СумДУ щорічно входить до світового рейтингу QS World University Rankings <https://cutt.us/оКТbA>. Окрім того, в СумДУ побудований дієвий механізм забезпечення якості освіти. Під час зустрічей ЕГ відзначила прагнення менеджменту СумДУ та академічної спільноти до впровадження кращих практик, оновлення внутрішньої нормативної бази у відповідності до чинного законодавства та сучасних підходів з питань забезпечення якості освіти. В СумДУ функціонує Центр із забезпечення якості вищої освіти, який включає в себе Бюро моніторингу вищої освіти, Лабораторію вимірювання якості вищої освіти, студентську агенцію співдії якості освіти. Постійно проводиться моніторинг рівня задоволеності здобувачів вищої освіти шляхом опитування. ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, та моніторингу ОП. Позитивно, що роботодавці представлені на всіх рівнях перегляду ОП (включені в робочу проектну групу, є членами Ради роботодавців ННІ права, Ради роботодавців СумДУ). Одним із пріоритетних напрямків СумДУ є міжнародна діяльність. Активна співпраця з іноземними університетами-партнерами, що сприяє реалізації прав студентів та НПП на академічну мобільність. Процедура участі в програмах академічної мобільності і визнання результатів навчання учасників є простою, добре структурованою і зрозумілою. Показово, що СумДУ заохочує участь в таких програмах. Відносно самої ОП «Правознавство», вона відповідає Стандарту ВО, побудована логічно, значна кількість освітніх компонентів викладається англійською мовою. За даною ОП здобувач має можливість обрати дисципліни з циклу загальної підготовки та професійної. ЕГ відмітила дуже широкий перелік вибіркового навчальних дисциплін загальної підготовки, в тому числі англійських. Позитивним є факт відповідного відбору вибіркового навчальних дисциплін, оскільки до каталогів вибіркового навчальних дисциплін включаються тільки ті навчальні дисципліни, що спрямовані на розвиток soft skills (Відповідно до Положенням про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в СумДУ). ЕГ вбачає великий позитив в тому, що в СумДУ функціонує юридична клініка, яка є базою для проходження практичної складової ОП. Очолює юридичну клініку діючий адвокат, що надає можливість здобувачам вищої освіти отримати практичні навички не тільки в галузі цивільного, сімейного, адміністративного, тощо, а і з кримінального права.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Під час зустрічі з керівництвом СумДУ, гарантом ОП було зазначено, що унікальність ОП «Правознавство» полягає саме в поглибленому вивченні галузі адміністративного права. Однак, детальний аналіз самої ОП, на жаль, не дає

можливості говорити про заявлену унікальність. В розділі ОП "Орієнтація освітньої програми" зазначено, що акцент ОП зроблено на сучасній проблематиці адміністративного права і судочинства; конституційного права і процесу, цивільного права і процесу, кримінального права і процесу, трудового права та права соціального забезпечення. Додатково сформовані СК 16, СК 17, СК 18, ПРН 18, ПРН 19 особливості ОП не відображають. Мета загальна. Враховуючи вище окреслене ЕГ рекомендує переглянути ОП «Правознавство», сформувати заявлену унікальність ОП, за рахунок мети, спеціальних компетентностей, програмних результатів навчання. Вивчаючи ОП «Правознавство», зокрема, додатково додані СК та ПРН, ЕГ констатує, що данні спеціальні компетентності та програмні результати навчання переобтяженні науковою складовою, що не корелює з освітньо-професійною програмою, яка акредитується. ЕГ рекомендує сформувати власні спеціальні компетентності та програмні результати навчання. Структура ОП «Правознавство» містить розділ 1.1. Загальна інформація. В даному розділі ОП розміщена інформація про наявність акредитації - "Акредитаційна комісія, Україна, Сертифікат МОН України серія УД № 19001411 від 27 лютого 2018 р, Термін дії - до 1.07 2023 р." Однак, нижче вказується «термін дії ОП до 1.07.2027 року». Остання інформація потребує свого уточнення, адже термін дії ОП має корелювати з строком дії Сертифіката про акредитацію освітньої програми. ЕГ рекомендує під час чергового перегляду ОП дану інформацію відкорелювати. За даною ОП ЗК 5 – здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово та РН 5- вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово, що є обов'язкові відповідно до Стандарту ВО, забезпечується через викладання двох навчальних дисциплін англійською мовою. Фокус-група здобувачів вказала на факт різного рівня володіння англійською мовою через, що НПП пояснює деякі теми з відповідного компоненту українською мовою. Враховуючи інформацію, яку ЕГ отримала під час проведення експертизи ЕГ рекомендує включити в ОП освітній компонент, який дасть можливість повноцінно здобути необхідні знання та оволодіти тими компетентностями, що окреслені в стандарті ВО. Наприклад, «Іноземна мова професійного спрямування», «Ділова іноземна мова» та ін. Вище окреслені рекомендації та ті, які були надані за відповідними критеріями експертна група рекомендує впровадити в термін до 1 вересня 2023 року. Відносно зауважень наданих ЕГ по п'ятому критерію, то рекомендуємо ЗВО до 1.07.2023 року провести тренінги, лекції на тему «Антикорупційна політика СумДУ» для здобувачів, які навчаються на ОП «Правознавство» другого магістерського рівня вищої освіти.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ЕГ засвідчує, що цілі проаналізованої ОП відповідають місії та стратегії Сумського державного університету (далі ЗВО), які викладені в Стратегічному плані розвитку СумДУ на 2020-2026 рр. <https://sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/gen-info/misiia-viziia-stratehiia.html>. Місія університету на 2020–2026 рр. полягає в забезпеченні реалізації ціннісних очікувань усіх категорій стейкхолдерів університету шляхом забезпечення беззаперечної конкурентної переваги послуг, що надаються, їх адаптивності під потреби сучасного світу, що стрімко змінюється, та бездоганної якості, що проявляється у: провадженні освітньої діяльності на рівні, що забезпечує підготовку високоосвіченої інтелектуальної еліти суспільства; впливі на розвиток суспільства через організацію правового забезпечення трансферу інноваційних технологій, реалізації місії центру комунікації бізнесу, науки, освіти і влади; підготовці наукових та педагогічних кадрів, що мають компетенції, загальноприйняті у світовому науково-освітньому просторі; забезпеченні експорту освітніх та наукових послуг в інші країни, зокрема, країни ОЕСР та/або ЄС; одночасній реалізації відповідних функцій інноваційного розвитку на регіональному, національному рівнях. Мета ОП "Правознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти спрямована на підготовку висококваліфікованих спеціалістів у галузі права, за рахунок здобуття поглиблених теоретичних правових знань, практичних умінь та розуміння загальних засад юридичної діяльності з надання висококваліфікованої правової допомоги у сфері регулювання суспільних правовідносин та інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру, формування критичного мислення і здатності до подальшого навчання, розв'язання задач дослідницького та іноваційного характеру у сфері права. Таке формулювання меті ОП відповідає місії та візії ЗВО. Щодо заявленої унікальності ОП, ЕГ відмічає певну неузгодженість по змісту ОП та констатує факт її відсутності. Оскільки, ОП містить розділ "Орієнтація освітньої програми" де зазначено, що акцент ОП зроблено на сучасній проблематиці адміністративного права і судочинства; конституційного права і процесу, цивільного права і процесу, кримінального права і процесу, трудового права та права соціального забезпечення. Однак, далі по тексту зазначено основний фокус ОП, який полягає в поглибленому вивченні норм адміністративного законодавства, а додатково сформовані СК 16, СК 17, СК 18, ПРН 18, ПРН 19 особливості ОП не відображають. ЕГ констатує дуже загальну мету, а також те, що СК 16- 18, ПРН 18-19 не окреслюють унікальність ОП. Даний факт потребує свого виправлення при черговому оновленні та чіткого окреслення унікальності, яка буде відображена як в меті, так і в спеціальних

компетентностях і програмних результатах навчання, що додатково додані до ОП "Правознавство". Також, ЕГ зауважує, що це освітньо-професійна програма, натомість додані СК, ПРН переобтяжені науковою складовою.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

"ОП "Правознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти розроблена проектною групою до складу якої входять як здобувачі вищої освіти (Бондаренко М. О., гр. Ю.м.-11), так і роботодавці (Джепа Ю.А., к.ю.н., доцент, суддя Господарського суду Сумської області). ОП "Правознавство" пройшла зовнішнє рецензування заступником директора Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, к.ю.н.- Міщенко Т.М. та заступником директора Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцентом - Ващенко С.С.. ЕГ з рецензіями ознайомилась. Всі рецензії датовані, рекомендацій, пропозицій не містять, окреслюють лише схвальні відгуки. ЕГ мала можливість особисто поспілкуватись із рецензентами Ващенко С.С., яка долучилась до відкритої зустрічі та Міщенко Т.М., яка була присутня на зустрічі з роботодавцями. Факт особистого надання рецензій обидва рецензенти підтвердили. Окрім того, ОП "Правознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти пройшла обговорення та була схвалена на засіданні Експертної ради роботодавців (ЕРД) зі спеціальності 081 "Право" (протокол №3 від 22 серпня 2022 року). Головою Експертної ради роботодавців зі спеціальності 081 "Право" є Валентина Трошечко - директор Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Під час спілкування з роботодавцями В.Трошечко підтвердила факт постійної участі в обговоренні ОП "Правознавство" обреслила конкретні факти тісної співпраці (головування в ЕРД, яка, за її інформацією, засідає два рази на рік, надання рекомендацій щодо удосконалення ОП ("просила переглянути обсяг виробничих практик"), практична підготовка здобувачів, запрошення ЗВО на лекційні заняття, проведення круглих столів). ЕГ було досліджено і документи, що були надані ЗВО та які вказують на залучення стейкхолдерів до перегляду ОП, зокрема, протокол засідання робочої поєктної групи щодо вдосконалення освітньо-професійної програми "Правознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право при випусковій кафедрі "адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки" від 16 серпня 2022 року №3. Відповідно до даного протоколу в ОП за пропозицією В.Трошечко та С.Бондаря були внесені зміни, а саме скорочено наявні 30 кредитів ЄКТС виробничої практики до 20 кредитів ЄКТС та включено в ОП "Правознавство" два обов'язкових компонента по 5 кредитів ЄКТС (ОК 8 "Сучасні проблеми застосування адміністративними судами практики ЄСПЛ" та ОК 9 "Сучасні проблеми міжнародного кримінального права (Contemporary problems of international criminal law)"). Отже, вищевказані приклади вказують на факт системного включення в освітній процес перегляд ОП "Правознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти стейкхолдерів.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз ОП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти дає можливість експертній групі говорити про те, що галузевий контекст чітко простежуються, як в спеціальних компетентностях, так і в програмних результатах навчання ОП. Галузеву специфіку відображають наступні програмні результати навчання: РН 1-РН 17, які чітко відповідають стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право від 20.07.2022 року. Однак ЕГ відмічає, що цілі освітньої програми та програмні результати навчання не відображають регіональний контекст, тенденції розвитку спеціальності, ринку праці. Більш того назва ОП "Правознавство" потребує корегування та чіткої відповідності спеціальності. ЕГ позитивно відмітила врахування досвіду як вітчизняних, так і іноземних освітніх програм. Гарантом було зазначено, що враховано досвід Академії адвокатури України, Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, Європейського гуманітарного університету (Литва), з якого запозичено ОК1 "Contemporary Values of European Integration and International Commonwealth". Щодо вітчизняних ЗВО, то був використаний досвід університету ім. Ю.Федьковича, який запровадив ОП «Медіація» у межах спеціальності "Право". Зокрема, за інформацією гаранта даний досвід був використаний при запровадженні нової навчальної дисципліни "Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні", яка передбачає формування у здобувачів СК8 - здатності застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

20.07.2022 року наказом МОН був затверджений стандарт вищої освіти зі спеціальності 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Відповідно і в ОП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти було внесено зміни. ОП затверджена вченою радою Сумського державного університету, протокол № 1 від 30 серпня 2022 року. ЕГ проаналізувало змістовне наповнення ОП «Правознавство» 2022 року та може констатувати, що ОП

містить програмні результати навчання (ПРН), які чітко відповідають Стандарту 2022 року. ЕГ відмічає той факт, що ПРН ОП не вичерпуються результатами навчання, які визначає стандарт, а ОП містить додаткові ПРН, зокрема, це ПРН 18 - Визначати актуальну практичну чи наукову проблему, планувати і виконувати дослідження на її вирішення, обирати релевантні методологію та джерела, ПРН 19 - Брати продуктивну участь у виконанні теоретичних та прикладних досліджень у галузі права. Однак, це результати навчання, які визначенні Стандартом ВО для освітньо-наукової програми. Тож ЗВО необхідно розробити ПРН, які будуть відображати заявлену на зустрічі з керівництвом ЗВО унікальність - поглиблене вивчення галузі адміністративного права та визначитись це освітньо-професійна чи освітньо-наукова ОП. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми вказує, що всі обов'язкові компоненти дають можливість досягнути ПРН, які містить освітньо-професійна програма «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти 2022 року. В той же час, ЕГ звернула увагу, що відповідно до матриці ПРН 5 – вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово забезпечується ОК 1- Сучасні цінності європейської інтеграції і міжнародної співдружності та ОК 9- Сучасні проблеми міжнародного кримінального права. Під час спілкування з гарантом ОП, керівництвом ЗВО було з'ясовано, що дані навчальні дисципліни є обов'язковими і викладаються виключно англійською мовою. Фокус-група здобувачів вказала на факт різного рівня володіння англійською мовою через, що НПП пояснює деякі теми з відповідного компоненту українською мовою. ЕГ ставить під сумнів забезпечення ЗК 5 та ПРН 5, бо права здобувачів, які володіють німецькою, французькою та ін. мовами Ради Європи обмежені. Окрім того, середній рівень володіння тією чи іншою мовою тягне за собою не засвоєння здобувачем як ОК 8 чи ОК 9, так і втрачається сенс РН 5- вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово. ЕГ вважає за необхідне впровадити окремий освітній компонент, який безпосередньо забезпечить ПРН 5, тим самим дасть можливість покращувати відповідні знання здобувачів вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильною стороною ОП є наявні інституційні процедури перегляду ОП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти із врахуванням потреб стейкхолдерів (роботодавців). Також, експертна група позитивно відмітила врахування широкого кола вітчизняних та іноземних аналогічних ОП під час розроблення ОП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Аналіз ОП «Правознавство» дає можливість говорити про те, що унікальність даної ОП не окреслена, додані спеціальні компетентності СК 16 - Здатність застосовувати сучасні методології науково-правових досліджень та застосовувати спеціальні методи досліджень у певних галузях юридичної науки, СК 17 - Здатність аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень, враховуючи використання міждисциплінарних та порівняльно-правових підходів, СК 18 - Здатність використовувати наукові теорії та концепції, а також набуті практичні знання при проведенні наукових досліджень та ПРН 18 - Визначати актуальну практичну чи наукову проблему, планувати і виконувати дослідження на її вирішення, обирати релевантні методологію та джерела, ПРН 19 - Брати продуктивну участь у виконанні теоретичних та прикладних досліджень у галузі права, особливості ОП не відображають, більш того вони запозичені із Стандарту ВО, який вищеокреслені СК та РН передбачає для освітньо-наукової програми. Мета ОП має також загальний характер, унікальність ОП в меті не відображено. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, який затверджений Наказом МОН України №643 від 20.07.2022 містить «перелік компетентностей випускника» серед яких ЗК 5 – здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово, а також «результати навчання» серед яких РН 5- вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово. Аналіз ОП «Право» 2022 року вказує, що така компетентність та результат навчання набуваються через дві навчальні дисципліни, які викладаються англійською мовою. Фокус-група здобувачів вказала на факт різного рівня володіння англійською мовою через, що НПП пояснює деякі теми з відповідного компоненту українською мовою. ЕГ ставить під сумнів забезпечення ЗК 5 та ПРН 5, бо права здобувачів, які володіють німецькою, французькою та ін. мовами Ради Європи обмежені. Окрім того, середній рівень володіння тією чи іншою мовою тягне за собою не засвоєння здобувачем як ОК 8 чи ОК 9, так і втрачається сенс РН 5- вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово. ЕГ рекомендує ЗВО внести зміни в ОП: 1. Сформулювати мету, спеціальні компетентності, програмні результати навчання, щоб окреслили унікальність ОП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти. 2. Включити освітній компонент, який дасть можливість повноцінно здобути необхідні знання та оволодіти тими компетентностями, які окреслені в стандарті вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право. Наприклад, «Іноземна мова професійного спрямування», «Ділова іноземна мова» та ін.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Освітньо-професійна програма «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти загалом відповідає визначеному критерію. Цілі ОП відповідають місії та стратегії ЗВО. ОП спрямована на здійснення місії СумДУ. Перегляд ОП супроводжувався рекомендаціями стейкхолдерів. Інтереси стейкхолдерів враховувались під час моніторингу змісту освітніх компонентів та під час обговорень на засіданнях кафедри. Представники роботодавців брали участь у зовнішній експертизі ОП на етапах її затвердження. При проектуванні ОП враховувався досвід аналогічних українських та іноземних освітніх програм. Відповідно в ОП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти забезпечується досягнення результатів навчання визначених в стандарті вищої освіти. В той же час мета ОП, спеціальні компетентності, програмні результати навчання не окреслюють унікальність ОП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Частково забезпечується ПРН 5. Тож, враховуючи різну вагомість окремих підкритеріїв (1.1, 1.3,1.4), експертна група вважає, що ОП та освітня діяльність за цією програмою відповідають Критерію 1 з недовіками, які не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти затверджений Наказом МОН України №643 від 20.07.2022. Відповідно до даного нормативно-правового акту обсяг освітньо-професійної програми повинен становити 90 кредитів ЄКТС та мінімум 50 % обсягу освітньої програми має бути спрямоване на забезпечення результатів навчання за спеціальністю 081 «Право», визначених стандартом. Експертна група вивчила ОПП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти та з'ясувала, що обсяг ОПП «Правознавство» становить 90 кредитів ЄКТС. Загальний обсяг обов'язкових компонентів, які спрямовані на забезпечення результатів навчання визначених стандартом за спеціальністю 081 Право, становить 65 кредитів ЄКТС. Загальний обсяг вибіркового компонентів становить 25 кредити ЄКТС. Тож, ОПП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає Стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, що затверджений Наказом МОН України №643 від 20.07.2022.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП має досить чітку структуру. Включені до ОП ОК логічно розташовані по відношенню до логіки формування магістра права та дозволяють досягти визначених ОП цілей та ПРН. ОП структурована за семестрами навчання. Відповідно до ОПП, засвоєння освітньої складової передбачено на 1, 2 курсах (1-3 семестри). Компоненти ОПП передбачають обов'язкові освітні компоненти (65 кредитів ЄКТС), які вивчаються у 1-3 семестрах: ОК 1 "Сучасні цінності європейської інтеграції і міжнародної співдружності", ОК 2 "Сучасні проблеми адміністративного права та процесу", ОК 3 "Сучасні проблеми цивільного права та процесу", ОК 4 "Сучасні проблеми кримінального права та процесу", ОК 5 "Сучасні проблеми державотворчих процесів та конституційного права", ОК 6 "Сучасні проблеми трудового права та права соціального забезпечення", ОК 7 "Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні", ОК 8 "Сучасні проблеми застосування адміністративними судами практики ЄСПЛ, ОК 9 "Сучасні проблеми міжнародного кримінального права", ОК 10 "Виробнича практика I", ОК 11 "Виробнича практика II" та вибіркові освітні компоненти (25 кредитів ЄКТС). Вибіркові компоненти поділяються на вибіркові дисципліни циклу загальної підготовки -10 кредитів ЄКТС та вибіркові дисципліни циклу професійної підготовки -15 кредитів ЄКТС. Вивчення вибіркового компонентів передбачено у 2, 3 семестрах. Виробнича практика (20 кредитів ЄКТС) передбачена в другому та третьому семестрі. Відповідно до ОП "Правознавство" та навчального плану атестація здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю Право здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Отже, аналіз даної ОП дає можливість ЕГ зробити висновок, що послідовність вивчення обов'язкових ОК ОП дозволяє досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Відповідно до ОП «Правознавство» об'єктом вивчення є право, як соціальне явище та особливості його застосування, що ґрунтуються на правових цінностях та принципах, в основі яких покладені людська гідність та верховенство права. Також, аналіз обов'язкових освітніх компонент та вибіркового компонентів, ознайомлення з

представленими силабусами навчальних дисциплін дає підстави вважати, що зміст освітньо-професійної програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності 081 «Право». Отже, ЕГ дійшла висновку, що зміст ОП відповідає предметній галузі визначеної для неї спеціальності 081 «Право».

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної траєкторії навчання в СумДУ першочергово реалізується через вибір здобувачем вищої освіти вибіркового навчального дисциплін. ОП передбачає вибіркові компоненти (25 кредитів ЄКТС), які поділені на вибіркові дисципліни циклу загальної підготовки (10 кредитів ЄКТС) та вибіркові дисципліни циклу професійної підготовки (15 Кредитів ЄКТС). ЕГ вивчила навчальний план ОП з'ясувала, що ВНД вивчаються в 2 та 3 семестрі. Усі ВНД мають уніфікований загальний обсяг 5 кредитів ЄКТС та форму підсумкового контролю (диференційований залік). Передбачено вивчення двох ВНД циклу загальної підготовки (одна в другому семестрі, друга в третьому) та трьох ВНД циклу професійної підготовки (у другому семестрі одна НД, у третьому дві НД). ЕГ ознайомилась з каталогом ВНД циклу загальної підготовки, який розміщений на сайті ЗВО <https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/catalog> та каталогом ВНД циклу професійної підготовки <https://il.cabinet.sumdu.edu.ua/catalog> та каталогом ВНД циклу професійної підготовки <https://agpfeb.law.sumdu.edu.ua/uk/osvitni-komponenty-opp-pravoznavstvo/>. ЕГ позитивно відзначила наявність з кожної ВНД силабусів. Однак не всі ВНД професійної підготовки містять методичні рекомендації. ЕГ звернула увагу на доволі обширний каталог ВНД циклу загальної підготовки. Каталог ВНД циклу професійної підготовки налічує дев'ять НД, з яких здобувач обирає три. ЕГ звертає увагу, під час зустрічі з керівництвом ЗВО, гарантом робився наголос, що унікальність ОП- поглиблене вивчення адміністративної галузі права. Однак, каталог ВНД циклу професійної підготовки містить одну навчальної дисципліну дотичну до адміністративного права. ЕГ рекомендує переглянути перелік вибіркового навчальних дисциплін циклу професійної підготовки включити навчальні дисципліни, які вказували на заявлену унікальність. Організація процедури вибору дисциплін здобувачами, що навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти за ОП "Правознавство" регламентована Положенням про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в СумДУ (наказ ректора №1372-І від 20.12.21 р.) <https://cutt.us/cucYM>. Даний нормативний акт встановлює процедуру вибору навчальних дисциплін як для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, так і для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти. Аналіз даного документа вказав на чіткий механізм вибору навчальних дисциплін. Відповідно до п.4.3. Положення здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти обирають навчальні дисципліни до 10 вересня у першому семестрі на весь термін навчання. Під час спілкування з здобувачами вищої освіти, які навчаються за ОП "Правознавство" було з'ясовано, що вибір дисциплін реалізується через «Електронний особистий кабінет». На запит ЕГ було завантажено презентацію "Електронного особистого кабінету». Отже, в Сумському державному університеті цілком реалізовується право вільного вибору навчальних дисциплін для здобувачів вищої освіти.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Стандартом ВО затвердженого Наказом МОН України №643 від 20.07.2022 передається, що освітньо-професійна програма повинна передбачати мінімум 20 кредитів ЄКТС для проходження практики. ОП «Правознавство» передбачає практичну підготовку здобувачів в обсязі 20 кредитів ЄКТС- ОК 10 "Практика виробнича І" (10 кредитів ЄКТС) проходить у другому семестрі та ОК 11 "Практика виробнича ІІ" (10 кредитів ЄКТС) проходить у третьому семестрі. Як перша, так і друга практика закінчується заліком. ЕГ проаналізувала Матрицю забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми. З'ясувала, що за програмними результатами навчання ОК 10 та ОК 11 майже однакові. Відрізняються лише одним програмним результатом. ОК 10 - ПРН 19 Брати продуктивну участь у виконанні теоретичних та прикладних досліджень у галузі права, а ОК 11- ПРН 16 Брати продуктивну участь у роботі проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини. ЕГ рекомендує переглянути ПРН, які забезпечує виробнича практика І (ОК10), адже ПРН 19 не корелює з тими програмними результатами навчання, що визначені Стандартом ВО для освітньо-професійної програми. ЕГ ознайомилась з інформацією, що міститься на сайті ЗВО <https://law.sumdu.edu.ua/pratsevlashtuvannya/>. На сайті методичні рекомендації з виробничої практики І та виробничої практики ІІ відсутні. Окрім того вказується на проходження переддипломної практики здобувачами вищої освіти які навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти. На сайті розміщений загальний перелік баз практик <https://law.sumdu.edu.ua/%d0%b1%d0%b0%d0%b7%d0%b8-%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d0%ba-%d0%bd%d0%bd%d1%96-%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%b0-%d1%81%d1%83%d0%bc%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%be%d0%b3%d0%be-%d0%b4%d0%b5%d1%80%d0%b6/>. Позитивним є можливість проходження практики здобувачами вищої освіти в Сумському окружному адміністративному суді, що вказує на заявлену унікальність ОП. Під час зустрічі з гарантом, керівництвом, вивчаючи локальні акти ЗВО, ЕГ не змогла з'ясувати в чому полягає відмінність виробничої практики І та виробничою практики ІІ. ЕГ рекомендує розмежувати вище окреслені виробничі практики (програмними результатами навчання, базами практик тощо), розмістити на сайті ЗВО методичні рекомендації практик визначених в ОП, прибрати інформацію щодо переддипломної практики. Розширити перелік баз практик, включивши юридичну клініку.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз відомостей про самооцінювання ОП, матеріалів, представлених на офіційному сайті ЗВО, силабусів ОК та результати зустрічей із здобувачами та НПП, підкреслив наявність у ЗВО чіткої та зрозумілої політики стосовно розвитку та формування soft skills у здобувачів вищої освіти, як під час вивчення обов'язкових дисциплін, так і вибіркового навчальних дисциплін. Під час зустрічі із науково-педагогічними працівниками та здобувачами було встановлено, що в Сумському державному університеті функціонує юридична клініка. Показово, що юридичною клінікою керує адвокат - Руденко Л.Д., відповідно до інформації отриманої ЕГ зі слів представника юридичної клініки та додатково перевіреною в ЄРАУ. Здобувачі вищої освіти підтвердили спрямованість ОП "Правознавство" на формування у здобувачів вищої освіти соціальних навичок (soft skills). Зі слів здобувачів, цьому сприяють і спеціальні тематичні заняття до яких залучаються практичні працівники, і інтерактивні методи викладання ОК і практична підготовка здобувачів вищої освіти. Під час зустрічі з роботодавцями Трошечко В.В. - директор Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги зазначила, що здобувачі вищої освіти під час проходження практики консультують з правових питань, що дозволяє додатково сформуванню у здобувачів соціальних навичок, важливих для майбутньої професійної діяльності. Окрім того, відповідно до Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в СумДУ (наказ ректора №1372-І від 20.12.21 р.) <https://cutt.us/cucYM> до каталогів вибіркового навчальних дисциплін включаються тільки ті навчальні дисципліни, що спрямовані на розвиток soft skills.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Відповідний професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Загальний обсяг освітньої програми становить 2700 год/90 кредитів. Загальний обсяг годин за дисциплінами складається з аудиторного навантаження та самостійної роботи. Аудиторне навантаження розподіляється між лекціями та практичними заняттями. За даною ОПП лабораторні заняття не передбачені. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (п. 6.3.2.) <https://cutt.us/15e11> "Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти, регламентується навчальним планом і повинен становити, як правило, не менше 20 % та не більше 80 % від загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни за очною формою, не менше 4/5 та не більше 9/10 загального обсягу часу – за заочною та дистанційною формами". Відповідно до вищезазначеного локального акту ЗВО "Модульна структура навчальних планів передбачає, що освітній компонент навчального плану (освітньої програми), що включає всі види навчальної роботи здобувача вищої освіти, має дорівнювати або бути кратним п'яти кредитам ЄКТС." Тож, ЕГ аналізуючи навчальний план ОП "Правознавство" відмітила різний розподіл аудиторних годин та годин виділених для самостійної роботи з тієї чи іншої навчальної дисципліни. Наприклад, ОК 3 "Сучасні проблеми цивільного права та процесу" (5 кредитів ЄКТС, іспит) - 32 год. аудиторного навантаження та 118 годин самостійної роботи, а ОК 4 "Сучасні проблеми кримінального права та процесу" (5 кредитів ЄКТС, іспит) - 48 год. аудиторного навантаження та 102 годин самостійної роботи. Під час зустрічі з адміністративним персоналом Криклій О.А., начальник навчально-методичного відділу, пояснила дану розбіжність та зазначила, що аудиторне навантаження в межах конкретної дисципліни визначається гарантом, залежно від того яка роль навчальної дисципліни (кількість ПРН, теоретична, практична важливість ОК), але в межах від 20 відсотків до 80 відсотків. Що стосується вибіркового навчальних дисциплін, то відносно них ЗВО дотримується іншого підходу, який чітко викладений в Положенні про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в СумДУ. Відповідно до п. 2.3.4. Положення "обсяг аудиторного навантаження для здобувачів денної форми становить 32 години". На думку експертної групи, обсяг освітньої програми та освітніх компонентів є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Під час зустрічі з експертною групою здобувачі вищої освіти підтвердили реалістичний обсяг самостійної роботи й адекватність вимог щодо її виконання.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За дуальною формою в рамках реалізації ОП "Правознавство" підготовка здобувачів вищої освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильною стороною ОП "Правознавство" другого (магістерського) рівня вищої освіти є визначений ЗВО підхід до формування вибіркового навчального циклу. Обсяг одного освітнього компоненту 5 кредитів ЄКТС, форма контролю залік. Широкий вибір навчальних дисциплін за каталогом вибіркового навчального циклу загальної підготовки. Наявність бази практики, що вказує на заявлену унікальність ОП - Сумський окружний адміністративний суд. Реальне формування навичок soft skills у здобувачів вищої освіти через навчальні дисципліни (ЕГ позитивно відзначила умову включення до каталогів вибіркового навчального циклу тільки ті навчальні дисципліни, що спрямовані на розвиток soft skills), наявність юридичної клініки, якою керує адвокат.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Під час проведення акредитаційної експертизи в Сумському державному університеті ЕГ відзначила, що каталог вибіркового навчального циклу професійної підготовки містить лише одну навчальну дисципліну дотичну до адміністративного права. Натомість під час зустрічей з керівництвом ЗВО було заявлено про унікальність ОП "Правознавство" - поглиблене вивчення галузі адміністративного права. На сайті ЗВО є розділ <https://agpfeb.law.sumdu.edu.ua/uk/osvitni-komponenty-opp-pravoznavstvo/>, який повинен включати силабус та методичне забезпечення обов'язкових та вибіркового навчального циклу. Однак методичними рекомендаціями забезпечені не всі навчальні дисципліни, зокрема, ОК 1 "Сучасні цінності європейської інтеграції і міжнародної співдружності". Під час зустрічі з НПП та здобувачами ЕГ з'ясувалося, що значна кількість здобувачів проходить практику в юридичній клініці СумДУ, але серед баз практики, розміщеної на сайті ЗВО, така відсутня. В загальному доступі розміщена інформація про можливість проходження переддипломної практики здобувачами вищої освіти. ЕГ звертає увагу - така інформація не корелює з тією, що міститься в ОП. Тож, ЕГ рекомендує переглянути перелік вибіркового навчального циклу професійної підготовки включити навчальні дисципліни, які вказували на заявлену унікальність, на сайті розмістити з усіх навчальних дисциплін методичне забезпечення, зокрема, розмістити методичні вказівки з написання курсової роботи ОК 6 "Сучасні проблеми трудового права та права соціального забезпечення" та ін. ВБ: " Правове регулювання проходження державної служби в Україні", "Правове регулювання функціонування системи фінансово-економічної безпеки в Україні", "Актуальні проблеми господарського судочинства", Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг". Розширити перелік баз практик, додавши юридичну клініку СумДУ та ін.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОПП «Правознавство» другого (магістерського) рівня вищої освіти в цілому структурована логічно та коректно, послідовність вивчення обов'язкових компонентів ОП дозволяє досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Структура ОПП в цілому дозволяє формувати індивідуальну освітню траєкторію. Практична складова ОПП реалізовується через бази практик. Обсяг ОПП відповідає фактичному навантаженню здобувачів та забезпечує досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання. Тож, враховуючи різну вагомість окремих підкритеріїв (2.4, 2.5), експертна група дійшла висновку, що ОП за Критерієм 2 відповідає рівню В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Встановлено, що правила прийому до ЗВО розроблені відповідно до наказу МОН України «Про затвердження порядку прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2023 році» № 276 від 15.03.2023 року, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 28 березня 2023 року за № 519/39575. Правила містять всю необхідну інформацію стосовно вимог до рівня освіти вступників, строків прийому заяв і документів, вступних випробувань, конкурсного відбору та зарахування на навчання, порядку прийому заяв і документів. Дискримінаційних положень у тексті документу не виявлено. Правила прийому на ОП розміщені на сайті ЗВО. Доступні за посиланням https://vstup.sumdu.edu.ua/images/zagalne/Pravila_2023_SSU.pdf.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання за ОП враховують особливості самої освітньої програми. Вступ до магістратури за спеціальністю 081 Право наразі здійснюється за результатами єдиного фахового вступного випробування. Відповідно до Правил прийому на ОП, що розміщені на сайті ЗВО "для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» приймаються особи, які здобули ступінь бакалавра зі спеціальностей 081 «Право» або 293 «Міжнародне право», напрямів 6.030401 «Правознавство», 6.030202 «Міжнародне право». Окрім того, ЗВО своєчасно та доступно висвітлює Перелік освітніх ступенів та спеціальностей, за якими оголошується прийом на навчання, ліцензовані обсяги та нормативні строки навчання, перелік конкурсних предметів для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра, таблиці переведення тестових балів. Встановлено мінімальний вступний поріг у 100 балів. Правила прийому на ОП враховують особливості самої ОП.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, та під час академічної мобільності, регулюються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти <https://cutt.us/T1xQt> та Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ <https://cutt.us/МТКНh>. Так, відповідно до п.6 визнання результатів навчання та зарахування академічних результатів за результатами участі в програмі академічної мобільності, здійснюється на підставі наданої здобувачем вищої освіти до деканату інституту (факультету) / ІПК академічної довідки, отриманої та завіреної в установленому порядку у закладі-партнері. Академічна довідка має бути представлена в деканат інституту (факультету) / ІПК, як правило, до початку сесії, а копія – до ГМАС УМС не пізніше, ніж через 7 днів після повернення з навчання (стажування) за програмою академічної мобільності. За умови успішного виконання здобувачем ВО програми академічної мобільності керівник інституту (факультету) / ІПК приймає рішення щодо перезарахування результатів навчання, здобутих при реалізації програми академічної мобільності, що здійснюється шляхом занесення результатів навчання в індивідуальний навчальний план здобувача ВО та у навчальну картку здобувача ВО згідно з назвою освітньої компоненти і обсягом кредитів ЄКТС у СумДУ. Здобувач ВО Анастасія Головач проходила академічну мобільність у весняному семестрі 2021-2022 н.р. за програмою Еразмус+, за результатами здійснено трансфер кредитів в СумДУ.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Встановлено, що ЗВО регулює правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті за Порядком визнання у Сумському державному університеті результатів неформального та/або інформального навчання здобувачів (наказ ректора № 0708-I від 25.10.2022) <https://cutt.us/j92pY>. У звіті самооцінювання зазначено, що перезарахування здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження досягнення здобувачем результатів навчання, передбачених ОП, за якою він навчається. Здобувач ВО подає до випускової кафедри освітню декларацію та документи, що підтверджують участь у заході неформальної освіти. Далі сформована комісія під головуванням завідувача кафедри у складі не менше 3-х осіб з числа членів робочої проектної групи відповідної ОП, гарантом ОП, та групи забезпечення спеціальності, які обізнані у предметі оцінювання. Якщо за підсумками оцінювання підтверджено відповідність цих результатів результатам навчання, передбаченим ОП, комісія приймає рішення про визнання результатів неформального навчання заявника (<https://cutt.us/oVXwX>). Адміністрація ОП чітко пояснила правила перезарахувань результатів під час зустрічі із ЕГ. На жаль, під час фокус-груп із здобувачами ВО та випускниками ОП не вдалось встановити випадки перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень й оприлюднені на офіційному сайті СумДУ. Відповідними нормативними документами ЗВО визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах вищої освіти. У ЗВО є достатня кількість програм академічної мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

У 2022-2023 н.р. відсутня практика залучення здобувачів ВО до міжнародних програм академічної мобільності. З урахуванням цього, ЕГ рекомендує активізувати роботу ЗВО щодо залучення здобувачів до програм міжнародної академічної мобільності. Також ЕГ рекомендує збільшити кількість можливостей неформальної освіти саме за ОП шляхом створення різноманітних заходів, сертифікатних програм, що допоможуть для здобувачів ВО поглибити знання у певних сферах.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Загалом відповідає визначеному критерію, з недоліками, що не є суттєвими, що можуть бути усунені у найкоротші строки.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Навчання за досліджуваною ОП здійснюється у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ <https://cutt.us/G7Ukh>. Відповідно до розділу 3 Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ основними формами здобуття вищої освіти є інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева) та дуальна. В той же час, відповідно до Відомостей про СО, навчання на ОП здійснюється виключно за денною (очною) та заочною формами навчання. Відповідно до п.6.1.7. Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ основними видами навчальних занять в університеті є: лекція; лабораторне заняття, практичне заняття; семінарське заняття; індивідуальне навчальне заняття; тренінг (практикум), консультація. Аналіз відомостей про СО дає можливість зазначити, що для досягнення цілей та програмних результатів навчання застосовуються як пасивні, так і активні освітні технології. Аналіз матриці відповідності підтверджує, що форми та методи навчання, що використовуються, дозволяють досягти заявлених в ОП цілей та програмних результатів навчання. Інтерв'ювання фокус-груп (НПП, здобувачі, адміністрація ЗВО), аналіз документів, що знаходяться у вільному доступі та надані на запит ЕГ, підтверджують факт того, що викладач необмежений у виборі форм, методів та засобів навчання, що підтверджує у дотримання ЗВО принципу академічної свободи. Навчання має студентоцентрований характер, що реалізується у можливості вибору форми навчання на етапі вступу та праві на її зміну; можливості вибору дисциплін з числа вибіркових, формуванні індивідуальної освітньої траєкторії, широкому спектрі форм і методів навчання, врахуванні інтересів здобувачів під час формування ОП, що було підтверджено під час інтерв'ювання різних фокус-груп.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Експертною групою було встановлено, що здобувачам вищої освіти надається повна інформація про кожен освітній компонент. Зокрема, щодо структури навчальної дисципліни, мети навчальної дисципліни, передумов для вивчення дисципліни, узгодження з іншими дисциплінами, очікувані результати навчання, критерії оцінювання, засоби оцінювання, зміст, критерії оцінювання за окремими видами робіт та рекомендовані джерела інформації. Під час зустрічей з НПП, адміністративним персоналом було з'ясовано, що відповідна інформація в основному представлена у силабусах, які розміщено на сайті ЗВО <https://agpfeb.law.sumdu.edu.ua/uk/osvitni-komponenty-opp-pravoznavstvo/>. Однак ЕГ рекомендує викладати в загальний доступ робочі програми навчальних дисциплін, які нададуть можливість здобувачам вищої освіти повно та всебічно ознайомитись з навчальними дисциплінами. Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти підтверджена своєчасність надання, доступність і зрозумілість критеріїв оцінювання відповідних освітніх компонентів, зазначено, що відповідна інформація пояснюється науково-педагогічним працівником, який забезпечує відповідну дисципліну на першому занятті.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Експертна група зазначає, що знайшла підтвердження інформації, що була викладена у звіті самооцінювання. Під час зустрічі з адміністрацією закладу вищої освіти, гарантом, НПП експертна група пересвідчилась в тому, що заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень в освітньому процесі за освітньою програмою «Правознавство». Під час проведення акредитаційної експертизи ЕГ встановлено: в університеті функціонує Наукове товариство студентів і аспірантів СумДУ, Наукове товариство студентів і аспірантів ННІ права, на базі СумДУ систематично проводяться наукові заходи, зокрема, щорічно у ННІ права СумДУ проводиться міжнародна науково-практична конференція «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів» <https://cutt.us/INm86>, викладачі кафедри працюють над НДР «Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні при вирішенні адміністративно-правових, цивільних, трудових, господарських, фінансових і податкових спорів та захисту прав інтелектуальної власності з урахуванням позитивної практики країн членів Європейського Союзу». Науково-педагогічний персонал та здобувачі вищої освіти підтвердили факти долучення до наукової діяльності, вони активно беруть участь в навчаннях та стажуваннях у країнах ЄС, програмі Еразмус + та інших активностях. Відповідно до відомостей самооцінювання з'ясовано, що на кафедрі функціонує гурток «Сучасні проблеми адміністративного права та процесу», керівником якого є Колеснікова М.В. Однак, здобувачі про наявний гурток не знали. Тож, ЕГ рекомендує популяризувати науковий гурток «Сучасні проблеми адміністративного права та процесу».

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Аналіз правової бази, документів, надісланих на запит ЕГ, інтерв'ювання різних фокус-груп дали можливість простежити алгоритм оновлення ОК ОП. Ініціаторами оновлення змісту ОК ОП виступають науково-педагогічні працівники, здобувачі та роботодавці, інші стейкхолдери, що підтверджено під час інтерв'ювання різних фокус-груп, документами поданими на запит ЕГ (протокол засідання кафедри №1 від 25.08.2022). Відповідно до інформації наданої НПП, підставами для перегляду змісту ОК є зміни нормативно-правової бази, сучасні наукові досягнення у правничій сфері, досвід провідних ЗВО щодо реалізації ОП за спеціальністю 081 «Право», пропозиції роботодавців та інших стейкхолдерів. Так, під час інтерв'ювання науково-педагогічних працівників було з'ясовано, Михайловська Є.В., яка викладає «Правове регулювання проходження державної служби в Україні» оновила робочу програму навчальної дисципліни на підставі проведених дисертаційних досліджень.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Навчання та викладання у межах ОП передбачає низку програмних результатів, спрямованих на вивчення міжнародного права та його інститутів. Зокрема, до переліку навчальних дисциплін включено дисципліни, спрямовані на вивчення інститутів ЄС та міжнародного механізму захисту прав людини «Сучасні проблеми застосування адміністративними судами практики ЄСПЛ», «Сучасні проблеми міжнародного кримінального права». ОК «Сучасні цінності європейської інтеграції і міжнародної співдружності», «Сучасні проблеми міжнародного кримінального права» викладаються англійською мовою. Під час інтерв'ювання НПП повідомили про звернення до міжнародного та європейського досвіду, здійснення порівняльно-правового аналізу норм вітчизняного права та його інститутів із європейськими нормами та правовими інститутами під час вивчення галузей вітчизняного права. НПП, що викладають на даній ОП залучені до реалізації міжнародних проєктів (Руденко Л. Д. є співвиконавцем проєкту за модулем Жана Моне 619998-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «European standards for protection of rights of consumers of financial services» (Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг)). ЗВО укладено угоди про співпрацю із європейськими університетами, що має сприяти інтернаціоналізації навчання в межах ОП (Договір щодо співпраці та академічної мобільності з Європейським гуманітарним університетом (Литва) від 28 квітня 2022 року; Грантова програма СС Еразмус + KA1 (Програма обміну для студентів, аспірантів та викладачів закладів вищої освіти від 26 грудня 2018 року та ін.)

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

До сильних сторін ОП ЕГ віднесла міжнародну академічну мобільність, викладання освітніх компонентів англійською мовою. ЕГ було з'ясовано, що при останньому перегляді ОП "Правознавство" перелік ОК, що викладаються англійською мовою збільшився. А також запровадження в освітній процес результатів наукових досліджень, інших активностей.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Під час проведення експертизи експертною групою було з'ясовано, що на кафедрі функціонує гурток «Сучасні проблеми адміністративного права та процесу», але під час спілкування зі здобувачами вищої освіти про існування

даного гуртка ніхто не зазначив. ЕГ рекомендує популяризувати роботу вищеокресленого наукового гуртка серед здобувачів вищої освіти, залучати їх до роботи гуртка.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

За даним критерієм встановлено форми і методи сприяють досягненню заявлених в ОП цілей та програмних результатів навчання. Інформація про цілі зміст, ПРН є доступна для всіх учасників освітнього процесу. Постійно оновлюється зміст ОК. ЗВО впроваджує елементи дослідження в освітній процес, саме навчання здобувачів поєднується з науковими дослідженнями. Під час онлайн-візиту були виявлені недоліки стосовно наукової спрямованості випускової кафедри - адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки, зокрема, наявність наукового гуртка, який не користується популярністю серед здобувачів вищої освіти. Тож, загалом освітня діяльність за цією програмою відповідає Критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в СумДУ регламентовано Положенням про організацію освітнього процесу <https://cutt.us/mE9LA> яким передбачено проведення заходів поточного та підсумкового контролю. Інформація щодо порядку та критеріїв оцінювання міститься у навчально-методичному забезпеченні конкретної освітньої компоненти (робоча програма й силабус) та відповідають загальним вимогам нормативної регламентації закладу освіти. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за національною шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ECTS. Здобувачі отримують інформацію та роз'яснення викладача щодо заходів та критеріїв оцінювання під час першої лекції з конкретної дисципліни, що підтверджено при інтерв'юванні з науково-педагогічними працівниками та здобувачами освіти. Заходи поточного контролю дисципліни, їх кількість, види завдань плануються викладачем залежно від обсягу навчального матеріалу, що визначаються у РП, програмі практики. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на його окремих завершальних етапах і включає заходи модульного (якщо це передбачено), семестрового контролю та атестації, які проводяться в строки, передбачені графіком навчального процесу. За результатами аналізу навчально-методичного забезпечення конкретних дисциплін можна констатувати, що викладачами при розробці контрольних заходів, їх змісту та критеріїв оцінювання враховуються специфіка освітньої компоненти та спрямовані на досягнення заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання. Загалом експертною групою встановлено, що форми контрольних заходів і критерії оцінювання здобувачів ОП є зрозумілими, чіткими і доступними та дають змогу встановити досягнення результатів навчання для кожного окремого освітнього компонента та ОП загалом. Що також знаходить підтвердження у результатах опитування, зокрема: результати аналізу відповідей респондентів ОПП «Правознавство» на запитання «Чи завжди форми контрольних заходів та критерії оцінювання є чіткими і зрозумілими?» свідчать про достатньо високий рівень об'єктивності оцінювання викладачами результатів навчання здобувачів вищої освіти в університеті (Опитування вказує, що 100% здобувачів в повній мірі задоволені формами та методами контрольних заходів, вважають їх прозорими, чіткими і зрозумілими <http://surl.li/gmhyw>). Зустріч з академічним та адміністративним персоналом засвідчила ЕГ, що контрольні заходи різноманітні (письмові, усні, тест, есе, тощо) та є валідними, здатними перевірити програмні результати навчання. В умовах дистанційного навчання здійснення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів (у т.ч. екзаменів, захисту курсових робіт (проектів), звітів про проходження практики) проходить за допомогою платформи MiX (<https://mix.sumdu.edu.ua>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Згідно із затвердженим Стандартом спеціальності 081 «Право» для другого (магістерського) рівня вищої освіти з галузі знань 08 «Право», затвердженого і введеного в дію наказом МОН України від 20.07.2022 р. № 643, атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту. Атестація випускників освітньої програми за спеціальністю 081 «Право» у галузі знань 08 «Право» проводиться у формі Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), порядок здійснення якого затверджений наказом МОН України від 08.10.2021 р. № 1076. Зі слів в.о. завідувача випускової кафедри Ільченка О.В. в умовах воєнного стану атестація відбувалася із застосуванням дистанційних технологій, з використанням платформи MiX <https://cutt.us/AArCP>.

Атестаційний екзамен передбачав перевірку досягнення результатів навчання, загальних та фахових компетенцій, визначених стандартом вищої освіти та освітньою програмою. Порядок проведення атестації, створення та організація роботи екзаменаційних комісій з атестації визначені в Положенні про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій СумДУ з атестації здобувачів вищої освіти <https://cutt.us/FgUkk>. На сайті ЗВО розміщено програму університетського атестаційного іспиту за ОП: <http://surl.li/gmhzi>.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час онлайн-зустрічей зі здобувачами ЕГ встановлено, що правила проведення контрольних заходів зрозумілі й несуперечливі, здобувачі про них добре поінформовані з різних джерел та засвідчили об'єктивне оцінювання з усіх ОК. За словами здобувачів, на першому занятті з дисципліни кожен НПП надає роз'яснення щодо вимог і порядку проведення контрольних заходів та критеріїв оцінювання, терміни проведення підсумкових контрольних заходів повідомляються через електронний кабінет здобувача, а також усі зауваження щодо дотримання порядку проведення контрольних заходів можуть бути відкрито висловлені під час систематичних анкетувань через електронний кабінет. В умовах дистанційного навчання подібна інформація доводиться до студентів в онлайн-режимі. Представники органів студентського самоврядування повідомили, що щорічно проводять конференцію «Освітній процес очима студентів», на якій узагальнюють пропозиції здобувачів щодо чіткості та зрозумілості критеріїв оцінювання. На зустрічі з НПП експертна група встановила, що об'єктивність викладачів під час іспитів забезпечується наявністю чітких і зрозумілих критеріїв оцінювання знань, письмових екзаменів чи тестових процедур. Студенти під час зустрічі з ЕГ наголосили, що жодних випадків потреби в оскарженні оцінок на ОП не було. Зі слів студентів, у разі виникнення конфліктних ситуацій з приводу оцінювання, можливо врегулювання конфлікту шляхом консультацій із викладачами (тобто, виконання заделегідь до контрольного заходу індивідуальних завдань із навчальної дисципліни для отримання додаткових балів). Також студенти наголошують, що в такому випадку за допомогою зверталися б до деканату. За словами першого проректора Леонова С.В. затвердженою процедурою запобігання конфлікту інтересів відповідно до наказу ректора «Про заходи щодо запобігання корупції» (<http://surl.li/ffbd>) є усунення від прийняття рішень та вчинення дій в умовах конфлікту інтересів. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу <https://cutt.us/VqELg> регламентуються правила перескладання підсумкового контролю у разі отримання незадовільної оцінки та визначається можливість дворазового перескладання: перший раз - викладачу, другий раз - комісії. За словами здобувачів у разі отримання незадовільної оцінки та незгоди з нею, вони мають право її оскаржити, шляхом подання письмової заяви декану, яка реєструється та передається на розгляд апеляційної комісії. В.о. завідувача випускової кафедри Ільченко О.В. зауважив, що така комісія створюється наказом директора ННІ права. Варто зазначити, що усіма учасниками освітнього процесу було підтверджено ЕГ відсутність фактів конфліктних ситуацій та корупційних проявів. Вцілому, здобувачами було позитивно оцінено об'єктивність екзаменаторів, на зустрічах продемонстровано поінформованість щодо процедур повторного проходження контрольних заходів та зазначено про відсутність

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ЗВО реалізована чітка й зрозуміла політика дотримання академічної доброчесності. Правила та процедури дотримання академічної доброчесності регулюється: Кодексом академічної доброчесності СумДУ (<http://surl.li/gmylt>), Положенням про групу сприяння академічній доброчесності (<http://surl.li/gmymn>), Наказом Про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу (<http://surl.li/gmyuna>), Методичною інструкцією щодо перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату (<http://surl.li/gmyno>). В ЗВО систематично проводяться заходи щодо дотримання правил академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу: <https://integrity.sumdu.edu.ua/uk/>. Здобувачам постійно роз'яснюється сутність форм і методів уникнення академічного плагіату та наслідки порушення академічної доброчесності як через розсилку матеріалів в особисті електронні кабінети, так й наданням інформації на сайті - <http://surl.li/gmyqu>. Реакція на порушення академічної доброчесності унормовано п.6 Кодексу корпоративної культури СумДУ (<http://surl.li/qcqv>), яким передбачено, що за порушення норм Кодексу до співробітників і осіб, що навчаються в університеті, відповідним громадським чи дорадчим органом можуть бути застосовані визначені Кодексом заходи. Під час проведення експертизи було з'ясовано, що порушення академічної доброчесності на даній ОП зафіксовано не було. Разом з тим, на зустрічі з експертами здобувачі не змогли підтвердити розуміння та знання основоположних засад академічної доброчесності, хоча й зазначили, що отримували матеріали в особистих електронних кабінетах. При тому на сайті ЗВО надано результати опитування здобувачів за якими 100 % студентів, які брали участь в опитуванні на запитання анкети «Чи знайомили Вас з принципами академічної доброчесності під час навчання?» засвідчили, що, в повній мірі ознайомлені з принципами академічної доброчесності (<http://surl.li/gmhyw>). ЕГ встановлено, що перевірка в університеті курсових робіт, публікацій на виявлення схожості проводиться відповідно до Методичної інструкції щодо перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату за

допомогою системи «Unicheck» та «StrikePlagiarism» (<http://surl.li/gmyno>) і здійснюється на безоплатній основі кафедрою перед захистом, або за кошти здобувачів – науковою бібліотекою.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У СумДУ розроблено та запроваджено нормативну базу, що регламентує проведення контрольних заходів, оцінювання здобувачів вищої освіти та забезпечення академічної доброчесності. Експертна група має можливість констатувати, що форми контрольних заходів і критерії оцінювання здобувачів ОП є чіткими, зрозумілими та врегульованими. Усі документи є у вільному доступі на сайті університету, процедури та норми є однозначними, чіткими та зрозумілими. СумДУ має чітку політику щодо формування академічної доброчесності та культури якості та успішно її реалізує.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Серед слабких сторін цієї ОПП та ЗВО загалом при налагодженій роботі системи оскарження результатів контрольних заходів, а також перевірки фактів порушень правил академічної доброчесності недостатній рівень публічності антикорупційної політики ЗВО. На підставі аналізу відповідності критерію 5 експертна група вважає за необхідне надати рекомендації щодо популяризації та публічності антикорупційної політики ЗВО та розміщення відповідної інформації на сайті.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками усіх підкритеріїв. Зокрема запровадження ЗВО: чіткої та зрозумілої системи проведення контрольних заходів та критеріїв оцінки; технологічне програмне забезпечення заходів контролю; систематична робота щодо сприяння дотриманню академічної доброчесності та застосування відповідних технологічних рішень створює умови для якісного впровадження політики якості усіма учасниками освітнього процесу. За наявності окремих недоліків ОП освітня діяльність за цією програмою в цілому відповідають Критерію 5, а недоліки істотно не впливають на результати навчання та можуть бути виправлені в майбутньому.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ здійснено аналіз інформації щодо академічної та професійної кваліфікації викладачів на підставі перевірки інформації, наданої у відомостях самооцінювання ОПП та під час онлайн-візиту. ЕГ було встановлено, що визначення ЗВО академічної та/або професійної кваліфікації НПП, задіяних до реалізації даної ОП, є: наявність вищої освіти, наукового ступеня, вченого звання, тематика їх науково-дослідної та навчально-методичної діяльності, досвід практичної діяльності тощо. Викладачі, задіяні в реалізації ОП, мають наукові ступені та вчені звання, частина НПП мають практичний досвід роботи (Денисенко С.І., Руденко Л.Д., Ільченко О.В.). Дані факти підтверджуються долученими додатками та спілкуванням ЕГ з гарантом ОП, НПП, керівництвом ЗВО. ЕГ виявлено, що НПП, які викладають на ОП, відповідають вимогам належності до ОК, викладання яких вони забезпечують. Варто зазначити, що факту відповідності сфери наукових досліджень НПП дисциплінам, які викладаються на ОП встановлено. ЕГ пересвідчилася, що рівень академічної/професійної кваліфікації викладачів повністю відповідає цілям ОП та дозволяє досягти ПРН.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору викладачів регламентується Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників в Сумському державному університеті та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (<http://surl.li/gnnnn>). При проведенні конкурсного відбору претенденти подають інформаційну довідку щодо відповідності освітньому компоненту, освітньої та професійної кваліфікації претендента на заміщення посади професорсько-викладацького складу та його досягнень (<https://cutt.us/2e0Sp>). Для проведення конкурсного відбору наказом ректора створюється центральна конкурсна комісія, яку складають проректори, діяльність яких пов'язана з освітнім або науковим процесом, директор інституту, керівники підрозділів, що забезпечують організацію навчального процесу та підвищення кваліфікації викладачів, голова представницького органу профспілок та органу студентського самоврядування. На зустрічі із допоміжними (сервісними) структурними підрозділами начальник департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д.Л. запевнив, що контракти з НПП укладаються відповідно до Положення. Під час конкурсного добору береться до уваги наявність відповідної освіти, наукового ступеня, вченого звання; наукова діяльність, досвід роботи, відгуки та рекомендації студентської спільноти, міжнародна активність викладача. Викладачі підтвердили, що процедура добору є зрозуміла та прозора. Представлені ЕГ результати опитування студентів свідчать, що вони не мають нарікань на рівень професіоналізму викладачів, які реалізують ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Представники СумДУ та студенти запевнили ЕГ про активну співпрацю з роботодавцями, а роботодавці на зустрічі з ЕГ підтвердили факт своєї участі в організації та здійсненні освітнього процесу шляхом внесення змін до ОП для формування зауважень та пропозицій щодо її покращення (Трошечко В.В., директор Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги); підготовка рецензій ОП (заступниця директора Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України Міщенко Т.М.); перегляд освітніх компонентів підготовки майбутніх юристів. Також роботодавці запевнили ЕГ у їх активній участі через круглі столи, науково-практичні конференції та інші науково-практичні заходи у процесі реалізації даної ОП. У результаті акредитаційної експертизи встановлено, що залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу відбувається через проведення гостьових лекційних та практичних занять. Ще однією формою залучення фахівців-практиків і представників роботодавців до складу екзаменаційних комісій з атестації здобувачів (головою екзаменаційної комісії став начальник територіального управління Державної судової адміністрації України в Сумській області Кібець В.О.) Під час зустрічі з ЕГ роботодавці демонстрували зацікавленість у розвитку та реалізації даної ОП. Разом з тим, роботодавці зазначили, що не беруть участь в опитуваннях щодо моніторингу та перегляду ОП.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЕГ встановила, що ЗВО залучає до освітнього процесу професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Окремі НПП на ОП, є практикуючими юристами, так доц. Руденко Л.Д. є практикуючим адвокатом. Професіонали-практики та експерти в галузі права залучаються до аудиторних занять шляхом проведення відкритих лекцій, тренінгів, практичних занять. Наведену інформацію було підтверджено під час зустрічей зі здобувачами освіти та роботодавцями та згадана інформація розміщена на веб-сторінці кафедри. Зокрема, ст. викладач кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства Денисенко С.І. повідомив, що у 2022 р. лекції прочитали: суддя Сумського адміністративного суду Осіпова О.С., головний спеціаліст Північно-східного міжрегіонального управління юстиції Дмитренко Я.О. та інші. Здобувачі та випускники під час зустрічі з ЕГ схвально оцінили залучення практиків до освітнього процесу. Зокрема, інтерес здобувачів викликала лекція зарубіжного неакадемічного стейкхолдера С. Вангелі, який фундаментально розповів про американське федеральне законодавство та кримінальне законодавство штату Флорида <https://cutt.us/8KXxl>.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Спираючись на зустрічі з НПП та допоміжними структурними підрозділами, вивчення матеріалів веб-сайту ЗВО, відомостей СО, ЕГ дійшла висновку, що СумДУ сприяє професійному розвитку викладачів. У ЗВО діє Положення про підвищення кваліфікації співробітників СумДУ, педагогічних та науково-педагогічних працівників інших закладів (<http://surl.li/gntwx>). На зустрічах викладачі, головний бухгалтер Барикіна Н.І., начальник департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д.Л. запевнили ЕГ, що стимулювання професійного розвитку викладачів забезпечується через врахування їх здобутків у рейтингу структурних підрозділів (<https://cutt.us/7ZRcI>), що має наслідком преміювання НПП. В ЗВО постійно функціонує Центр розвитку кадрового потенціалу навчального закладу (<https://cutt.us/4JrpF>), що організовує навчання викладачів на короткострокових програмах підвищення кваліфікації. Зустріч з НПП та заступником директора ННІ права з міжнародних зв'язків Панкратовою В.О. переконала ЕГ у тому, що у ЗВО розвинена академічна мобільність. Зокрема, доц. Гончарова А.В. на даний момент перебуває у Франції за програмою академічної мобільності. Головний бухгалтер Барикіна Н.І. та НПП підтвердили факти компенсації витрат та преміювання за визначні заслуги та стажування, публікаційну активність тощо. Крім того, викладачі кафедри приймають участь у тренінгах підвищення своєї викладацької

майстерності, що включають теми оцінювання, зворотного зв'язку, результати навчання, як то «Інноваційна педагогічна діяльність у СумДУ» та конкурс «Мобільних пристроїв» (не проводився у 2022 р.).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Центр розвитку кадрового потенціалу СумДУ <https://cutt.us/4JrpF> на постійній основі організовує семінари та тренінги спрямовані на підвищення викладацької майстерності НПП, зокрема програми «Інноваційні методи у педагогічній діяльності викладача», «Курс ораторського мистецтва», «Дистанційні технології навчання у СумДУ» та інші <https://cutt.us/pLX7z>. На зустрічах начальник департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д.Л. та начальник Центру забезпечення якості вищої освіти Люта О.В. запевнили ЕГ у ефективності та затребуваності таких заходів, що дозволяють усунути окремі недоліки у викладацькій діяльності НПП. У ЗВО задля додаткової мотивації НПП запроваджено ряд конкурсів, у тому числі конкурси педагогічних інновацій, на крашу колекцію навчальних матеріалів, опублікованих у відкритому доступі <https://cutt.us/kwyGZ> на ОСW, «Інновації ІКТ для сучасної освіти ICT4EDU» Панкратова В.О., «Кращі науково-педагогічні працівники» <https://cutt.us/IFU77> Бондаренко О.С., «Кращий викладач очима студентів» <https://cutt.us/zfAcy> Сухонос В.В. НПП на зустрічах з ЕГ підтвердили факти грошової винагороди за перемогу в даних конкурсах. Академічний персонал та НПП також підтверджують факт морального та матеріального заохочення у розвитку викладацької майстерності через преміювання. За твердженням головного бухгалтера Барикіної Н.І., щорічно формується рейтинг кафедр університету, за результатами якого колективи кафедр також можуть бути премійовані. У рейтингу 2022 року перше місце посіла кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки, що є випусковою для даної ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Академічна та професійна кваліфікація НПП, задіяних до реалізації даної ОП забезпечує досягнення визначених ОП цілей та ПРН. Процедури конкурсного добору у ЗВО реалізуються на принципах об'єктивності та прозорості. Науково-педагогічні працівники, задіяні в реалізації ОП, мають педагогічний стаж, наукові публікації, стажування, участь у конференціях за тематикою дисциплін, що ними викладаються. ЗВО запрошує роботодавців для обговорення ОП, роботодавці залучаються до проведення відкритих лекцій, круглих столів, інших позааудиторних заходів. ЗВО сприяє вільному вибору форм підвищення кваліфікації-навчання, преміює за заслуги та стимулює НПП до професійного розвитку.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендовано розробити анкету та проводити опитування роботодавців з метою формування, розробки та перегляду освітньої програми.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зауваження, які навела ЕГ в ході свого аналізу за даним критерієм не є критичними, а загальна характеристика критерію дозволяє визначити його рівень як загально відповідний при наявності недоліків, які не є суттєвими. ОП загалом відповідає вимогам критерію. Академічна та професійна кваліфікація викладачі на ОП мають достатній рівень та повністю забезпечують досягнення цілей та ПРН, визначених у ОП. Процедури конкурсного відбору НПП зрозумілі, враховують досягнення у всіх сферах професійної діяльності, а також досвід практичної роботи. ЗВО сприяє професійному розвитку НПП через власні програми та в співробітництві з іншими організаціями, і стимулює розвиток професійних компетентностей.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час акредитаційних зустрічей, у нас була можливість побачити: аудиторії ЗВО та їх технічне обладнання; бібліотеку; відео-записи із гуртожитку. Бібліотека обладнана сучасною технікою, розміщено столи для роботи відвідувачів, наявний Інтернет. Бібліотека працювала як пункт незламності у період віялових відключень електроенергії. Також є конгрес-центр, в якому є працюючий ліфт. Проте, ЕГ не побачила великої кількості навчальних матеріалів та фонду бібліотеки, що спрямовані саме для забезпечення потреб ОП. Під час огляду корпусу ЗВО, ЕГ побачила комп'ютерний клас, аудиторію із мультимедійною дошкою. На базі ЗВО діє Юридична клініка (<https://cutt.us/qxsZv>). Також було продемонстровано СумДУ MIX <https://mix.sumdu.edu.ua> та конструктор Lectur.ED <https://elearning.sumdu.edu.ua>. Гарант ОП продемонструвала фотографії спортзалу, басейну та поле для волейболу.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Здобувачі ВО та викладачі мають доступ до бібліотеки та її ресурсів: комп'ютерів, робочих столів, інтернету, також згадували про функціонування ідальні (проте її не було продемонстровано). Адміністрація ОП згадувала про можливість використання SCOPUS та Web of Science. Також, як встановила ЕГ, здобувачі ВО мають можливість перевірити роботи на антиплагіат. Однак, такі роботи безкоштовно перевіряються вже при самій здачі робіт викладачами, в той час здобувачі ВО перевіряють за певні кошти свої роботи перед здачею на кафедру/науковому керівнику. За результатами опитування здобувачів ВО 100% респондентів задоволені доступною інформацією для навчання (<https://cutt.us/kb2b5>). Також гарант ОП згадував, що раніше була можливість відвідувати басейн безкоштовно (проте ЕГ не відомо, чи є дана послуга безкоштовною зараз, оскільки здобувачі ВО про це не знають). Здобувачів ВО також згадували про можливість брати участь в наукових конференціях безкоштовно.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Здобувачі ВО згадували про психологічну підтримку (<https://cutt.us/kb2b5>). Також за результатами опитування здобувачів ВО 100% респондентів задоволені умовами для дистанційного навчання (<https://cutt.us/fGaPi>). Освітній процес відбувається у змішаному форматі, здебільшого онлайн з елементами аудиторного відвідування занять (під час практичних/семінарських занять). У конгрес-центрі також є доступний для користування ліфт.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Здобувачі ВО розповідали, що всю інформацію вони отримують за допомогою персональних електронних кабінетів та через старост груп. Також інформація публікується на сторінках ЗВО у соціальних мережах та на сайті. Інформація про академічну мобільність публікується на інстаграм-сторінці, додається на електронну платформу ЗВО та висвітлюється на сайті. Здобувачі ВО згадували про існування стартап-центр СумДУ <https://startup.sumdu.edu.ua>. Проте, здобувачі ВО не змогли надати інформацію чи функціонує він у теперішніх умовах. Створено пункти освітньої незламності з наявними технічними засобами (комп'ютерами, доступом до інтернету та підключенням електроенергії).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Відповідно до звіту ОП СумДУ створює інклюзивне освітнє середовище <https://cutt.us/ISJbq>, Для здобувачів, які не мають можливості відвідувати університет, створені умови для здобуття освіти онлайн. Інклюзивне навчання здобувачів з особливими освітніми потребами передбачає індивідуальне навчання у формі індивідуального графіка у загальних групах (Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у СумДУ <https://cutt.us/LUQGn> або навчання в інклюзивних групах (Положення про організацію інклюзивного навчання здобувачів вищої освіти в СумДУ <https://cutt.us/SpTeu>). У корпусах розміщені пандуси. На жаль, не всюди є можливість скористатись ліфтом (оскільки його немає), також ЕГ не побачила туалети обладненні для осіб з інвалідністю. Щоб потрапити до Юридичної клініки необхідно зателефонувати працівнику, який зможе провести особу з інвалідністю до іншої аудиторії, де є можливість скористатись пандусом. Для цього на дверях Юридичної клініки висить листок із номером телефона, проте через наявність сходів, цей листок дуже важко прочитати. На разі здобувачі з особливими освітніми потребами за ОП «Правознавство» не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО є Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://cutt.us/XMnBC>), а також діє Комісія з етики (доброчесності) та управління конфліктами. Виявлення та вирішення конфліктів регулюється також: Кодексом корпоративної культури СумДУ (<https://cutt.us/UhBUK>), Кодексом академічної доброчесності СумДУ (<https://cutt.us/eSH95>), наказом ректора Про заходи щодо запобігання корупції (<https://cutt.us/C7pN6>), Положенням про організацію оцінювання здобувачами вищої освіти якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін у СумДУ (<https://cutt.us/mtsZG>). Дані положення є чіткими та зрозумілими для застосування. Фокус-групи із здобувачами ВО та викладачами встановили, що випадків конфліктних ситуацій не зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Наявність умов для навчання під час віялових відключень енергетики, цифровізація навчання та доступ до онлайн платформ, можливість отримати практичний досвід у Юридичній клініці, можливість отримати доступ до спортивних комплексів ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Недостатня кількість доступних навчальних матеріалів в електронному форматі для здобувачів ВО; невелика кількість просвітницьких заходів щодо протидії конфліктним ситуаціям саме для магістрів; не встановлено кількість здобувачів ВО, що беруть участь в опитуваннях. Рекомендуємо розширити кількість електронних матеріалів для навчання, проводити заходи щодо врегулювання конфліктних ситуацій із магістрами, та за можливості покращити умови для осіб з інвалідністю. Також рекомендуємо створити та обладнати аудиторію для проведення практичних занять зі студентами у форматі судових засідань.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Рівень відповідності Критерію 7 у ЗВО є співмірним оцінці "В". Це надасть можливість для ЗВО покращити слабкі сторони.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Політика та система забезпечення якості вищої освіти СумДУ <https://cutt.us/6vgDZ>, <https://cutt.us/piz3e> формується нормативною основою щодо процедур забезпечення якості ОП. Розробка, затвердження, моніторинг, перегляд ОП регулюються Положенням про освітні програми <https://cutt.us/Cs5l1> та Методичною інструкцією «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм» <https://cutt.us/BNW6R>. Підставами для оновлення є: пропозиції РПГ, викладачів, здобувачів, їх представницьких органів; висновки експертної ради роботодавців; рекомендації інших зовнішніх стейкхолдерів; зміни ресурсних умов реалізації ОП. Останні зміни ОП відбулися відповідно до протоколу № 3 від 16.08.2022 р. Зміни стосувалися необхідності коригування освітніх компонентів в ОПП, а саме: переліку навчальних дисциплін, необхідних для забезпечення фахових компетентностей під час навчання за ОП оскільки оновленим стандартом вищої освіти зі спеціальності 081 «Право», який був затверджений наказом МОН України від 20.07.2022р. №643 і передбачає 20 кредитів ЄКТС для проходження практики. ЄГ встановлено, що до ОП вносилися зміни, зокрема у зв'язку зі зверненнями роботодавців. Рецензії-відгуки на ОП

підготували Заступник директора Сумської філії ХУВС доц. С. Ващенко, яка під час відкритої зустрічі підтвердила свою участь у перегляді ОП та керівник Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України Міщенко Т.В., що також, як роботодавець, підтвердила власну участь у перегляді ОП на зустрічі з ЕГ.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Із зустрічі з здобувачами, ЕГ переконала, що основним методом проведення моніторингу серед студентів є анкетування через особистий кабінет здобувача <https://cutt.us/lu4ar>. Крім того, здобувачі беруть участь у процедурах забезпечення якості через членство в органах самоврядування, Раді із забезпечення якості СумДУ та Раді забезпечення якості ННП, у роботі РПГ та Студентської агенції співдії якості освіти. Представники студентського самоврядування підтвердили ЕГ, що до них дослухаються під час розробки та моніторингу ОП. Також органи студентського самоврядування розглядають зауваження та пропозиції студентів щодо організації освітнього процесу і звертаються до адміністрації Університету з пропозиціями щодо їх вирішення. Комунікація налагоджена на достатньому рівні. Загалом здобувачі підтвердили факт залучення їх до перегляду ОП, та є обізнаними у своїх правах щодо зміни/розробки/перегляду ОП. Під час зустрічі з ЕГ магістри позитивно оцінили можливість безпосереднього впливу на перегляд та зміни в освітній програмі. Тверезовська І. С., студентська директорка ННІ права (член Вченої ради ННІ права та Вченої ради СумДУ, Ради з якості ННІ права та Ради з якості СумДУ) зазначила, що у ЗВО прозора система оцінювання якості, всі студенти поінформовані про можливість взяти участь у процесі періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості через опитування у особистому електронному кабінеті.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Пропозиції щодо обговорення ОП роботодавцями надаються через сторінку <https://cutt.us/pqOLj>. Рецензенти ОП заступниці директора Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., доцент кафедри юридичних дисциплін Ващенко С.С. та заступниці директора Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, к.ю.н. Міщенко Т.М. на зустріч з ЕГ підтвердили свою обізнаність та зацікавленість у реалізації та вдосконаленні даної ОП. У 2019 році відповідно до наказу ректора було створено експертну раду роботодавців. Члени ЕРР беруть участь у визначенні цілей ОП, програмних компетентностей і ПРН. Рішення ЕРР є підставою для внесення змін у РП НД та навчальні плани. Так, протоколом ЕРР № 3 від 23 серпня 2022 р. було рекомендовано включити до ОПП два нових освітні компоненти обсягом по 5 кредитів ЄКТС «Сучасні проблеми застосування адміністративними судами практики ЄСПЛ - КР» та «Contemporary problems of international criminal law». На зустрічі роботодавці продемонстрували свою зацікавленість у перегляді ОП та бажання співпрацювати. Також роботодавці зазначили, що вони ведуть постійний діалог з представниками ННІ права щодо вдосконалення ОП. Окремо варто зазначити, що ЗВО співпрацює з роботодавцями різного юридичного профілю, що допомагає більш комплексно підійти до процесу вдосконалення ОП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Збирання, врахування та поширення серед студентів інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників здійснюється через навчальний відділ практики та інтеграційних зв'язків з замовниками кадрів – <http://job.sumdu.edu.ua/>. У той же час, на зустрічі з ЕГ випускники зазначили, що ННІ Права користується групами в телеграм та вайбер, які залишились з часу навчання, окремої асоціації чи об'єднання випускників не існує. На сайті СумДУ сторінка містить інформацію про окремих відомих випускників 2003-2015 років (<http://surl.li/ffruz>). Також розміщене і примірне положення про Асоціацію випускників Сумського державного університету (яке не підписане та не зареєстроване). Випускники даної ОП про функціонування асоціації випускників в СумДУ нічого не знають. ЕГ рекомендує ЗВО створити асоціацію випускників для спрощення комунікації.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

ЕГ встановила, що у СумДУ функціонує система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка проводить постійний моніторинг якості. Основними методами отримання інформації про недоліки є анкетування та опитування стейкхолдерів. ЕГ відзначає взаємодію з роботодавцями, однак ЕГ вважає, що участь лише роботодавців є недостатньою для якісного моніторингу ОП. ЕГ рекомендує максимально залучати здобувачів та НПП приймати участь в моніторингу освітніх програм. Вагому роль у моніторингу відіграють органи студентського самоврядування.

Проте на зустрічі зі здобувачами було встановлено, що здобувачі залучаються до моніторингу освітніх програм лише через анкетування, що не дозволяє в повній мірі усвідомлювати можливості виявлення недоліків ОП та впливати на їх усунення. ЗВО має розроблене Положення про систему забезпечення якості вищої освіти Сумського державного університету (<http://surl.li/gplje>), що визначає принципові підходи до організації внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти, зокрема принципи її функціонування, інституційну структуру та функціональні обов'язки її учасників, процедури забезпечення якості вищої освіти. Проведення моніторингових процедур в ЗВО регулюється саме цим положенням. Також наявне Положення про Центр забезпечення якості вищої освіти Сумського державного університету (<http://surl.li/gpljz>). Згідно цих документів є чітко визначена процедура моніторингу та перегляду освітніх програм через: експертне оцінювання актуальності змісту освітніх програм та підготовленості випускників до професійної діяльності представниками ринку праці; обговорення проєкту освітньої програми із метою отримання зауважень та пропозицій стейкхолдерів; оцінювання стану організації освітнього процесу здобувачами вищої освіти, моніторинг успішності та навчальних досягнень здобувачів вищої освіти; оцінювання актуальності змісту освітніх програм та організації освітнього процесу ННІ права, кафедрами і викладачами; узагальнення та оперативне реагування на поточну інформацію стосовно змісту освітньої програми, проблемних ситуацій та порушень щодо її реалізації. Під час спілкування з представниками різних фокус-груп з'ясовано, що Центром забезпечення якості вищої освіти, систематично моніториться якість освітнього процесу у ЗВО, а у випадку виявлення недоліків ОП, його представники готові до своєчасного реагування, відповідно до внутрішніх нормативних актів.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОП “Правознавство” проводиться вперше, так і завершених акредитаційних справ немає. Проте, на зауваження по акредитації інших ОП ЗВО реагує позитивно та вносить корективи. В 2018 р. була проведена акредитаційна експертиза ОПП “Правознавство” експертною комісією МОН України. Рекомендації експертної комісії були відображені в експертному висновку (<https://cutt.us/Kusi3>), на основі якого було внесено низку змін, якими було враховано відповідні рекомендації. Про це свідчить активна оптимізація та розширення академічної мобільності (особливо міжнародної академічної мобільності НПП та здобувачів), що було підтверджено на зустрічах з ЕГ (підвищення кваліфікації за кордоном отримали НПП Ільченко О.В., Колеснікова М.В., Гончарова А.В., Бондаренко О.С. та ін). Відтак ЗВО намагається враховувати рекомендації, що були отримані під час зовнішнього оцінювання якості вищої освіти.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

ЗВО активно формує політику культури якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за ОП, для цього в університеті діє Положення про систему забезпечення якості вищої освіти Сумського державного університету (<http://surl.li/gplje>), яким визначено п'ять інституційних рівнів внутрішньої система забезпечення якості (<https://cutt.us/16ufh>). Під час зустрічей ЕГ переконалась, що ЗВО провадить політику по підвищенню культури якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності шляхом проведення семінарів та тренінгів, які для НПП є безкоштовними. Крім того, як зазначив академічний персонал на зустрічі з ЕГ, академічна спільнота є учасником системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності на рівні ОП як члени РПГ. Начальник Центру забезпечення якості вищої освіти Люта О.В. запевнила ЕГ, що у процесах, пов'язаних з формуванням культури якості, беруть участь органи студентського самоврядування та Студентська агенція співдії якості освіти, а також загальноуніверситетські служби і відділи.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

ЗВО сприяє культурі якості та розвитку національної свідомості. Якісна система моніторингу ОП через анкетування. Інституційна структура забезпечення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти, яка складається з 5 рівнів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкою стороною за даним підкритерієм є те, що ЗВО не передбачає право здобувачів/студентського самоврядування ініціативи перегляду ОП. ЕГ рекомендує ЗВО надати право ініціативи перегляду ОП здобувачам/студентському самоврядуванню. Здобувачі знають про існування документів, в яких зазначаються їхні права та обов'язки, але не добре орієнтуються у використанні їх на практиці.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

При детальному аналізі відомостей про самооцінювання та під час експертизи встановлено, що у ЗВО затверджено низку положень щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, які повністю регулюють процеси як у самій ОП, так і у ЗВО загалом. ЗВО залучає зацікавлені сторони до доопрацювання ОП, реагує на зауваження, вносить корективи та надає здобувачам якісну освітню послугу. Зауваження, зроблені ЕГ під час аналізу цього критерію, не є критичними, а загальна характеристика критерію дозволяє визначити його рівень як загалом відповідний за наявності недоліків, які не є істотними. ОП в цілому відповідає вимогам критерію.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу в СумДУ регулюються Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://cutt.us/TU7uf>), Кодексом академічної доброчесності (<https://cutt.us/fliFs>), Кодексом корпоративної культури (<https://cutt.us/z3Xgj>) та Статутом (<https://cutt.us/ha4yF>). Документи розміщені в розділі «Реєстр основної нормативної бази СумДУ» <https://normative.sumdu.edu.ua/> на сайті університету і є загальнодоступними. Правила та положення є чіткими та зрозумілими. Здобувачі ВО не згадували про зустрічі щодо організацію ОП, згадували лише про зустрічі із викладачами щодо наповнення навчальних курсів.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ЗВО оприлюднює проекти ОП для обговорення не пізніше, ніж за місяць до затвердження на офіційному веб сайті у Каталозі освітніх програм як проекти до обговорення (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/2422>). Обговорення проекту ОП «Правознавство» відбувалося з 24.07.2022 по 24.08.2022 року. Пропозиції щодо обговорення проекту ОП «Правознавство» на 2022 н.р. можна надавати через сторінку <https://job.sumdu.edu.ua/discussion-educational-programs>. За результатами обговорення в ОП було включено навчальні дисципліни “Сучасні проблеми застосування адміністративними судами практики ЄСПЛ - КР”, “Contemporary problems of international criminal law”. Також було переглянуто обсяг годин на практику. За результатами обговорення ОП «Правознавство» на 2022 н.р. сформовано звіт за посиланням <https://cutt.us/sgWo4>.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Оприлюднення ОП здійснюється відповідно до Положення про освітні програми вищої освіти (<https://cutt.us/WOeT2>). Відомості про ОП розміщуються на веб сайті ЗВО в каталозі освітніх програм (<https://cutt.us/sLoLW>). Інформація щодо ОП «Правознавство» 2022 н.р. розміщена у вільному доступі на сайті за посиланням <https://cutt.us/T1rmA>.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Доступність та прозорість інформації щодо ОП, супровід та висвітлення результатів змін до ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендуємо покращити комунікацію зі здобувачами ВО щодо правил та процедур ЗВО, в тому числі щодо врегулювання конфліктних ситуацій.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Загалом відповідає визначеному критерію, з недоліками, що можуть бути усунуті в найкоротші строки.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Коломієць Наталія Володимирівна

Члени експертної групи

Ковальчук Інна Валентинівна

Серединська Юлія Аркадіївна